

TRESTNÝ ROZKAZ

Nereflektovanie nedokončeného procesu rušenia prv vydaného trestného rozkazu v trestnom konaní a následné vydanie ďalšieho trestného rozkazu nemožno ospravedlniť zmenou konajúceho zákonného samosudcu. Ak zákonný sudca dospeje k inému, opačnému právnomu názoru, je nevyhnutné v záujme ochrany základných práv strán trestného konania tento názor primerane odôvodniť (aj keď nie nevyhnutne v trestnom rozkaze, ktorý odôvodnenie neobsahuje) a dať týmto stranám trestného konania možnosť, ak o to prejavia náležitý záujem, oboznámiť sa s dôvodmi takéhoto postupu, a to aj vzhľadom na potrebu vylúčenia akéhokoľvek podozrenia zo svojvôle.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 265/2018 zo 4. decembra 2018)

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. decembra 2018 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Mojmira Mamojku o sťažnosti D. S., zastúpenej advokátskou kanceláriou..., v mene ktorej koná advokát a konateľ P. S., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 66/2015 a jeho trestným rozkazom z 15. augusta 2017 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo D. S. na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 66/2015 a jeho trestným rozkazom z 15. augusta 2017 **p o r u š e n é b o l i .**

2. Trestný rozkaz Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 4 T 66/2017 z 15. augusta 2017 **z r u š u j e** a vec v r a c i a Okresnému súdu Bratislava II na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Bratislava II **j e p o v i n n ý** uhradiť trovy právneho zastúpenia D. S. v sume 312,34 € (slovom tristodvanásť eur a tridsaťštyri centov) na účet jej právneho zástupcu advokátskej kancelárie..., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti D. S. **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 265/2018-11 zo 17. júla 2018 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť D. S. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 66/2015 a jeho trestným rozkazom z 15. augusta 2017.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka trestným oznámením podaným Obvodnému oddeleniu Policajného zboru... 15. apríla 2013 iniciovala trestné stíhanie M. Č. (ďalej len „obvinený“), ktorého následne okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 66/2015 trestným rozkazom z 22. októbra 2015 uznal vinným zo spáchania prečinu podvodu podľa § 221 ods. 1 a 2 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), za čo ho podľa § 221 ods. 2 Trestného zákona s prihliadnutím na § 38 ods. 2 a 4 a § 37 písm. m) Trestného zákona a podľa § 42 ods. 1 Trestného zákona odsúdil na trest odňatia slobody v trvaní 3 rokov nepodmienečne so zaradením obvineného na jeho výkon do ústavu s minimálnym stupňom stráženia podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona. Súčasne podľa § 42 ods. 1 a 2 Trestného zákona okresný súd zrušil výrok o treste z trestného rozkazu Okresného súdu Martin sp. zn. 2 T 152/2012 z 20. novembra 2013, ktorým bol odsúdený podľa § 148 ods. 1 a 3 Trestného zákona na trest odňatia slobody na 2 roky s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 5 rokov, ako i všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením tohto rozhodnutia, stratili podklad. Napokon podľa § 287 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) okresný súd uložil obvinenému povinnosť nahradiť sťažovateľke ako poškodenej škodu vo výške 5 500 €.

3. Proti trestnému rozkazu obvinený podal riadny opravný prostriedok – odpor, ktorý však okresný súd vyhodnotil ako oneskorene podaný a ako taký ho odmietol. Podľa slov sťažovateľky sa potom „*vo veci nedialo nič, ale súd odmietol vyznačiť na trestnom rozkaze právoplatnosť a to bez uvedenia akéhokolvek dôvodu*“. Neskôr okresný súd uznesením z 5. apríla 2016 zrušil rozhodnutie o odmietnutí odporu a ako uvádza sťažovateľka, „*Opäť sa nič na čas nedialo, nakoľko obžalovaný bol v Nemecku a súd z nejakého dôvodu nekonal*“.

4. Po zmene zákonného sudcu v tejto trestnej veci okresný súd ďalším v poradí druhým trestným rozkazom č. k. 4 T 66/2015-180 z 15. augusta 2017 uznal obvineného vinným zo spáchania prečinu podvodu podľa § 221 ods. 1 a 2 Trestného zákona, avšak na rozdiel od trestného rozkazu vydaného 22. októbra 2015 upustil podľa § 44 Trestného zákona od uloženia mu súhrnného trestu, a to vzhľadom na trest odňatia slobody uložený rozsudkom Okresného súdu Martin sp. zn. 2 T 152/2012 z 20. novembra 2013 v trvaní dvoch rokov s podmieneným odkladom jeho výkonu na skúšobnú dobu 5 rokov, ktorý pokladal na ochranu spoločnosti a nápravu páchatel'a za dostatočný, a podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku okresný súd poškodenú – sťažovateľku – s nárokom na náhradu škody odkázal na „*civilný proces*“.

5. Sťažovateľka postup okresného súdu v tomto trestnom konaní považuje za „*nezákonný, protiústavný a odporujúci právu na spravodlivý proces*“, a to z dôvodu, že „*V zmysle Trestného poriadku § 355 ods. 3 je v prípade podania odporu samosudca povinný nariadiť pojednávanie vo veci. Samotná skutočnosť, že došlo k zmene zákonného sudcu bez ďalších zákonných náležitostí neumožňuje predchádzajúce procesné konanie ignorovať a opätovne vydať Trestný rozkaz. Sťažovateľke nie je známy dôvod, pre ktorý súd nenariadil pojednávanie... ale vydal nový, v poradí už druhý Trestný rozkaz.*“. Je presvedčená, že „*Ak súd*

vydá dve úplne rozdielne rozhodnutia v tej istej veci, nemôže byť o právnej istote ani reči“, pritom „Jednou z podstatných podmienok právneho štátu je právna istota.“

6. Sťažovateľka sa pýta, „Ako je možné odôvodniť vo vzťahu k právnej istote taký rozpor, že jeden sudca považuje výšku škody za jasnú a zaviazá odsúdeného na jej náhradu a druhý sudca rozhodne akoby bola neistá a odkáže poškodenú na civilné konanie“, a pokračuje, že „V neposlednom rade je tu otázka spravodlivosti rozhodnutia a súdneho konania v zmysle práva sťažovateľky na ochranu svojich práv... aj poškodení, t. z. obeť trestných činov majú právo na spravodlivý trestný proces. Jediným právom vo vzťahu k výsledku, ktoré zákon priznáva poškodeným v majetkových trestných činoch, je právo na náhradu škody. Práve toto právo súd svojim konaním fakticky sťažovateľke odobral.“

7. Podľa sťažovateľky nemôže „byť spravodlivé súdne konanie, keď súd má vybavenú vec, páchatel' je bez trestu a povinnosti nahradiť škodu a jedinej poškodenej ostávajú povinnosti a ďalšie súdne konania“, a dodáva, že „Súd vôbec nevysvetlil prečo odkazuje poškodenú na civilné konanie, napriek tomu, že prokurátor v obžalobe žiadal uložiť povinnosť náhrady škody a predchádzajúci zákonný sudca bol presvedčený, že škoda je nepochybná a jej zaplatenie nariadil. Súd nevysvetlil svoj postup.“. Sťažovateľka si uvedomuje, že súd tak „Samozrejme nemusí... urobiť ak rozhoduje trestným rozkazom, ale mal by tak urobiť, najmä ak ide o druhý trestný rozkaz po odpore v tej istej veci.“

8. Sťažovateľka zastáva názor, že „chápanie účelu a zmyslu trestného konania ako ho predviedla svojim konaním v predmetnej veci zákonná sudkyňa je v priamom rozpore s právom poškodenej na spravodlivý súdny proces“.

9. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jej práva na spravodlivý proces (základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 66/2015 a napadnutý trestný rozkaz z 15. augusta 2017 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na opätovné prejednanie a rozhodnutie. Zároveň požiadala o priznanie jej primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 500 € a úhradu trov jej právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom v sume 312,34 €.

10. Na základe výzvy ústavného súdu sa za okresný súd k vecnej stránke prijatej sťažnosti vyjadrila jeho predsedníčka prípisom sp. zn. Spr. 107/2018 z 12. septembra 2018, v ktorom uviedla:

„v konaní bol zo strany tunajšieho súdu pri rozhodovaní vo veci dodržaný riadny procesný postup a v konaní nedošlo k žiadnemu porušeniu zásad súdneho konania ani porušeniu práv sťažovateľa...“

Trestná vec... bola dňa 02. 05. 2017 v zmysle Dodatku č. 5 k Rozvrhu práce Okresného súdu Bratislava II na rok 2017 pridelená na konanie a rozhodnutie M. B., ktorá ako nová zákonná sudkyňa začala odznova v tejto veci konať. Dňa 15. 08. 2017 bol vo veci vydaný trestný rozkaz zn. 4 T/66/2015, ktorým bol obvinený uznaný vinným z úmyselného prečinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona, pričom mu bolo upustené od uloženia súhrnného trestu vzhľadom na trest odňatia slobody uložený mu Okresným súdom Martin v trvaní 2 roky s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 5 rokov, ktorý súd považoval za dostatočný v zmysle § 44 Trestného zákona. Zároveň bola poškodená so svojim nárokom na náhradu škody odkázaná na civilný proces...

Proti trestnému rozkazu nebol podaný odpor ani zo strany prokurátora, ktorý sa s výrokom o treste aj o škode stotožnil.

Zároveň Vám oznamujem, že súhlasím s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.“

11. Na vyjadrenie predsedníčky okresného súdu právny zástupca sťažovateľky reagoval stanoviskom z 3. októbra 2018, v ktorom uviedol:

„... podľa môjho názoru sa okresný súd vôbec nevyjadril k meritu veci z ústavno-právneho hľadiska, nakoľko podstata práva na spravodlivé súdne konanie a práva na právny štát, nespočívajú len v dodržaní procesných ustanovení ale v materiálnom chápaní práva.“

12. Rovnako sťažovateľka súhlasila s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

13. So súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

14. Ústavný súd podľa § 51 ods. 2 zákona o ústavnom súde po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie pristúpil k upovedomeniu obvineného ako strany trestného konania, v ktorom bol napadnutý trestný rozkaz vydaný, o sťažovateľkou podanej sťažnosti s možnosťou vyjadriť sa k nej, keďže konečným rozhodnutím ústavného súdu môže byť obvinený dotknutý.

15. Obvinený zásielku ústavného súdu v odbernej lehote neprevzal ani na adrese svojho trvalého bydliska, ani na ústavnému súdu známej adrese jeho zdržiavania sa v zahraničí. Vzhľadom na túto situáciu ústavný súd pokračoval v konaní o sťažnosti sťažovateľky bez vyjadrenia obvineného.

II.

16. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

17. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

18. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

19. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrálne. O arbitrálnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil

od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 139/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

20. Podstata námietok sťažovateľky spočíva v tvrdení, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 66/2015 tým, že vo veci vydal dva trestné rozkazy rozdielneho obsahu, z ktorých druhý v poradí (z 15. augusta 2017) je jednoznačne v jej neprospech, zasiahol do jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie.

21. V prvom rade ústavný súd skúmal, či sťažovateľka ako poškodená v trestnom konaní môže profitovať z ustanovenia čl. 6 ods. 1 Trestného poriadku.

22. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) podstatnou podmienkou pre možnosť domáhania sa aplikácie čl. 6 ods. 1 dohovoru poškodeným v trestnom konaní je existencia adhézneho konania v rámci trestného konania, a to takého, v ktorom je uplatňovaný občianskoprávny nárok, ktorý je podmienený (úzko spätý s) trestným konaním (pozri napr. rozsudok Veľkej komory zo 17. 1. 2002 vo veci Calvelli a Ciglio proti Taliansku, sťažnosť č. 32967/96, § 62, rozsudok Veľkej komory z 12. 2. 2004 vo veci Perez proti Francúzsku, sťažnosť č. 47287/99, § 67, rozsudok z 27. 7. 2004 vo veci Pflieger proti Českej republike, sťažnosť č. 58116/00, § 39).

23. Je bez akýchkoľvek pochyb, že v aktuálnej veci si sťažovateľka v rámci trestného stíhania obvineného uplatnila voči nemu nárok na náhradu škody, o ktorom sa napokon aj konalo a rozhodlo. Bez potreby hlbšej analýzy relevantných zákonných právnych noriem ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o nároku na náhradu škody uplatnenom sťažovateľkou v preskúmanom trestnom konaní bolo úzko späté s konaním o samotnom trestnom obvinení, a to v miere, ktorá umožňuje trestné konanie v tomto jeho segmente (rozhodovanie o nároku na náhradu škody) považovať za rozhodovanie o občianskych právach alebo záväzkoch v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru.

24. Ústavný súd na podklade judikatúry ESLP i vlastnej rozhodovacej praxe uzatvára, že aplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na kritizované trestné konanie vedené okresným súdom, v ktorom si sťažovateľka uplatňovala nárok na náhradu škody, je daná. S ohľadom na to možno aj na vec sťažovateľky uplatniť frekventovane judikovaný právny názor ústavného súdu, podľa ktorého formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

25. Z obsahu sťažnosti, jej príloh, ako aj z na vec sa vzťahujúceho spisu okresného súdu sp. zn. 4 T 66/2015 vyplýva, že po tom, ako sťažovateľka v súvislosti s konaním obvineného podala trestné oznámenie a následne bola príslušnou prokuratúrou na neho podaná obžaloba, samosudca okresného súdu trestným rozkazom sp. zn. 4 T 66/2015 z 22. októbra 2015 uznal obvineného vinným zo spáchania stíhaného prečinu, za čo ho odsúdil na nepodmienečný trest odňatia slobody a uložil mu povinnosť nahradiť sťažovateľke ako poškodenej škodu.

26. Proti tomuto rozhodnutiu podal obvinený odpor, ktorý okresný súd uznesením sp. zn. 4 T 66/2015 zo 16. novembra 2015 odmietol ako podaný oneskorene, avšak po podaní riadneho opravného prostriedku obvineným proti tomuto rozhodnutiu okresný súd (samosudca) uplatnením autoremedúry uznesenie zo 16. novembra 2015 uznesením č. k. 4 T 66/2015-168 z 5. apríla 2016 podľa § 190 ods. 1 Trestného poriadku zrušil, avizujúc pritom nariadenie hlavného pojednávania. Výrok uznesenia z 5. apríla 2016 znel: „Podľa § 190 ods. 1 Tr. por., samosudca ruší uznesenie Okresného súdu Bratislava II 4 T/66/2015 zo dňa 16. 11. 2015, ktorým odmietol odpor, a vo veci bude nenariadené hlavné pojednávanie.“ Neobvyklú

formuláciu „*bude nenariadené hlavné pojednávanie*“ ústavný súd považoval za chybu v písaní, o čom svedčí aj odôvodnenie tohto rozhodnutia, v ktorom okresný súd uviedol, že „*Vo veci tak i po podaní odporu obžalovaným bude nariadené hlavné pojednávanie.*“.

27. Následne v tejto trestnej veci došlo dvakrát k zmene v osobe zákonného sudcu (samosudcu), a to 6. júla 2016, keď na základe Dodatku č. 9 k Rozvrhu práce Okresného súdu Bratislava II na rok 2016 z 30. júna 2016 bola vec pridelená sudkyňi M. S. a 2. mája 2017 na základe Dodatku č. 5 k Rozvrhu práce Okresného súdu Bratislava II na rok 2017 z 21. apríla 2016 došlo k jej prideleniu sudkyňi M. B., ktorá 15. augusta 2017 vydala pod č. k. 4 T 66/2015-180 trestný rozkaz, ktorým uznala obvineného vinným zo spáchania prečinu podvodu, avšak na rozdiel od trestného rozkazu vydaného 22. októbra 2015 v ňom upustila od uloženia mu súhrnného trestu, a to vzhľadom na trest odňatia slobody uložený obvinenému skorším rozsudkom Okresného súdu Martin, ktorý pokladala za dostatočný. Napokon podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku samosudkyňa okresného súdu sťažovateľku s nárokom na náhradu škody odkázala na civilný proces.

28. Podľa § 353 ods. 8 Trestného poriadku trestný rozkaz má povahu odsudzujúceho rozsudku. Účinky spojené s vyhlásením rozsudku nastávajú doručením trestného rozkazu obvinenému.

29. Podľa § 354 ods. 2 Trestného poriadku trestný rozkaz sa doručuje... poškodenému, ktorý uplatnil nárok na náhradu škody; ak má poškodený... splnomocnenca, doručí sa trestný rozkaz len... splnomocnencovi poškodeného....

30. Podľa § 355 ods. 1 Trestného poriadku obvinený a osoby, ktoré sú oprávnené podať v jeho prospech odvolanie, ako aj prokurátor môžu podať proti trestnému rozkazu odpor...

31. Podľa § 355 ods. 3 Trestného poriadku ak proti trestnému rozkazu podala oprávnená osoba podľa odseku 1 v lehote odpor, samosudca nariadi vo veci hlavné pojednávanie;... Inak sa trestný rozkaz stane právoplatným a vykonateľným podľa § 356.

32. Podľa § 355 ods. 8 Trestného poriadku obvinený a osoby, ktoré sú oprávnené podať v jeho prospech odvolanie, poškodený, zúčastnená osoba, ako aj prokurátor sa môžu výslovným vyhlásením vzdať práva podať odpor a okrem poškodeného môžu výslovným vyhlásením vziať podaný odpor späť, a to až dotedy, kým prokurátor neprednesie na hlavnom pojednávaní obžalobu; po tomto vyhlásení už nemôžu odpor podať...

33. Podľa § 355 ods. 10 Trestného poriadku ak bol odpor podaný v lehote a nebol vzatý späť podľa odseku 8, trestný rozkaz sa prednesením obžaloby prokurátorom na hlavnom pojednávaní ruší. Ak na hlavnom pojednávaní súd postupuje podľa § 255 ods. 3 a prokurátor neprednesie obžalobu, trestný rozkaz sa ruší vyhlásením uznesenia o vrátení veci prokurátorovi na postup podľa § 232 a § 233 alebo vyhlásením rozsudku, ktorým súd schválil dohodu o vine a treste.

34. Z dosiaľ uvedeného vyplýva, že postupom okresného súdu nastala v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 66/2015 procesná situácia, keď v jednom a tom istom trestnom spise (konaní) existujú vedľa seba dva trestné rozkazy, i keď právne účinky mal nadobudnúť iba jeden – neskorší. Z citovaného ustanovenia § 355 ods. 10 Trestného poriadku totiž okrem iného vyplýva, že k zrušeniu trestného rozkazu po podaní odporu dochádza až prednesením obžaloby na nariadenom hlavnom pojednávaní. Proti trestnému rozkazu z 22. októbra 2015 bol oprávnenou osobou (obvineným) a v zákonnej lehote podaný odpor, čo bolo dôvodom oznámenia okresného súdu (jeho samosudcu) niektorým stranám konania, že vo veci bude nariadené hlavné pojednávanie, k realizácii ktorého ale nedošlo, a teda nedošlo ani k predneseniu obžaloby na hlavnom pojednávaní, preto v zmysle označeného ustanovenia

Trestného poriadku nedošlo ani k zavŕšeniu zákonom predpokladaného procesu zrušenia rozhodnutia z 22. októbra 2015.

35. Za takéhoto stavu konania samosudkyňa vydala 15. augusta 2017 ďalší trestný rozkaz s vyznačením nadobudnutia jeho právoplatnosti 29. augusta 2017, ktorý vo vzťahu k sťažovateľke ako poškodenej v trestnom konaní obsahoval iný výrok o náhrade škody ako výrok o tej istej otázke uvedený v trestnom rozkaze z 22. októbra 2015 a ktorý sťažovateľka považuje za výrok pre ňu nepriaznivý. Pritom jedinou okolnosťou z hľadiska trestného procesu, ktorá nastala medzi vydaním skoršieho trestného rozkazu a neskoršieho trestného rozkazu, bola zmena v osobe zákonného sudcu – samosudcu – okresného súdu.

36. Obrana okresného súdu k vzniknutej situácii obsiahnutá vo vyjadrení jeho predsedníčky k prijatej sťažnosti z 12. septembra 2018, že v poradí ostatná vo veci konajúca zákonná sudkyňa „ako nová... začala odznova konať“, podľa názoru ústavného súdu argumentačne nedostatočne ospravedlňuje, resp. zdôvodňuje skončenie procesu rušenia pôvodného trestného rozkazu v tej etape, ako sa to v skutočnosti stalo, t. j. v štádiu avíza nariadenia hlavného pojednávania bez jeho ďalšej realizácie. Nedostatočnosť uvedenej argumentácie spôsobuje predovšetkým absencia riadneho a jasného opretia tohto právneho názoru o konkrétne ustanovenie procesnoprávneho predpisu, ktorým sa konanie riadilo a ktoré by pripúšťalo možnosť realizácie okresným súdom zvoleného postupu s následkom eliminácie akýchkoľvek pochybností o jeho zákonnosti.

37. Ústavný súd poznamenáva, že nie je jeho úlohou hľadať optimálny postup všeobecného súdu v danej veci, pretože sám nie je súdom rozhodujúcim v trestnom konaní, nie je ani týmto všeobecným súdom nadriadený a nemôže ich nahrádzať v činnosti a určovať, aký postup v konaní trestná vec týkajúca sa sťažovateľky vyžadovala, ale jeho úlohou je zhodnotiť stav ochrany ľudských práv v konkrétnom prípade a aj posúdiť, či konanie zabezpečuje ochranu základných práv.

38. Premietnuc opísanú vzniknutú procesnú situáciu v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 4 T 66/2015 do rámca ústavnoprávnych princípov, ktorých ochrany sa sťažovateľka domáha skrz namietané porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, ale aj práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd konštatuje nasledujúce.

39. Pretože sťažovateľky ako strany trestného konania v postavení poškodenej sa týkali len výroky oboch trestných rozkazov o náhrade škody, iba v tomto rozsahu bolo možné preskúmať jej sťažnosť podanú podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Vo vzťahu k výrokom o vine a treste obvineného tak ústavný súd urobiť nemohol vzhľadom na svoju judikatúru, podľa ktorej právo na vznesenie obvinenia a trestné stíhanie inej osoby alebo na podanie obžaloby proti nej na súde prokurátorom nemožno považovať za súčasť základného práva sťažovateľov, ktorí sú poškodenými alebo oznamovateľmi v trestnom konaní, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne napr. II. ÚS 42/00, II. ÚS 238/02, III. ÚS 198/03), t. j. právo na vznesenie obvinenia, prípadne podanie obžaloby nemá ústavný základ, a teda nepožíva ústavnú ochranu. Ani z čl. 6 dohovoru nevyplýva právo na začatie a vedenie trestného stíhania proti tretej osobe alebo právo na jej odsúdenie v trestnom konaní (porov. rozhodnutie ESĽP vo veci Dziedzic v. Poľsko č. 50428/99 z 25. 11. 2003, bod 6; rozsudok vo veci Helmers v. Švédsko č. 11826/85 z 29. 10. 1991, bod 29; rozsudok vo veci Kusmirek v. Poľsko č. 10675/02 z 21. 9. 2004, bod 48).

40. Sťažovateľka neskorší trestný rozkaz z 15. augusta 2017 okrem iného vnímala ako taký, ktorý zbavil obvineného povinnosti nahradiť jej trestným činom spôsobenú škodu. Túto námietku však ústavný súd nemohol bezvýhradne akceptovať.

41. Podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku ak podľa výsledku dokazovania nie je podklad na vyslovenie povinnosti na náhradu škody alebo ak by bolo treba na rozhodnutie o povinnosti na náhradu škody vykonať ďalšie dokazovanie, ktoré presahuje potreby trestného stíhania a predĺžilo by ho, súd odkáže poškodeného na civilný proces, prípadne na konanie pred iným príslušným orgánom...

42. V poradí druhým trestným rozkazom z 15. augusta 2017 bola sťažovateľka s nárokom na náhradu škody odkázaná na civilný proces. K zmareniu jej „odškodnenia“ ako takého neskorším rozhodnutím okresného súdu teda nedošlo, pretože o jej nároku sa malo rozhodnúť v inom, avšak zákonom predpokladanom konaní. V tomto smere teda ústavný súd neprimeraný zásah do základných práv sťažovateľky nemohol konštatovať.

43. Ústavný súd súhlasí s názorom sťažovateľky, že z tohto hľadiska bol pre sťažovateľku výrok o náhrade škody uvedený v trestnom rozkaze z 22. októbra 2015 pre ňu pozitívnejší, keďže v ňom bola obvinenému priamo uložená povinnosť nahradiť jej škodu (nevznikla potreba iniciovať ďalšie súdne konanie), avšak vzhľadom na podanie odporu obvineným proti skoršiemu trestnému rozkazu toto rozhodnutie právoplatnosť ani vykonateľnosť nenadobudlo [Podľa § 356 písm. a) Trestného poriadku trestný rozkaz sa stane právoplatným, a ak neustanovuje tento zákon niečo iné, aj vykonateľným, ak odpor nebol podaný, uplynutím lehoty na podanie odporu...], preto sa z neho vyplývajúce závery stali právne irelevantnými. Ani prípadné „dotiahnutie“ procesu do štádia regulárneho zrušenia skoršieho trestného rozkazu a následný procesný postup podľa ustanovení Trestného poriadku (nariadenie hlavného pojednávania, vykonanie dokazovania atď.) nezaručovalo sťažovateľke konečné rozhodnutie o náhrade škody v zmysle výroku trestného rozkazu z 22. októbra 2015, keďže dokazovanie vykonané na hlavnom pojednávaní nepochybne môže mať dopad aj na rozhodnutie o náhrade škody. Pri takomto nazeraní na danú vec vydanie neskoršieho trestného rozkazu nemohlo narušiť ani právnu istotu sťažovateľky v súvislosti s ňou očakávaným výrokom o náhrade škody.

44. Ústavný súd však v tejto konkrétnej trestnej veci pristúpil k posúdeniu aj ďalších okolností postupu okresného súdu pri vydaní trestného rozkazu z 15. augusta 2017 ako jeho výsledku, ktoré majú potenciál nedovolené zasiahnuť do základných práv sťažovateľky.

45. Pretože okresný súd v konaní pred ústavným súdom dostatočne presvedčivo neobhájil svoje tvrdenie o zákonnosti procesného postupu samosudkyne, ktorého výsledkom sú dva trestné rozkazy v danej trestnej veci (hoc skorší bez akýchkoľvek právnych účinkov), ústavnému súdu neostávalo iné, iba vychádzať z predpokladu, že zmena v osobe zákonného sudcu – samosudcu – neoprávňovala absolútne nezohľadniť dovtedajší postup okresného súdu (predošlého samosudcu) a štádium trestného konania, v ktorom sa v čase zmeny v osobe zákonného sudcu toto nachádzalo. Inak povedané, nereflektovanie nedokončeného procesu rušenia prv vydaného trestného rozkazu a následné vydanie ďalšieho trestného rozkazu, ako sa to stalo v aktuálnej veci, nebolo možné ospravedlniť zmenou konajúceho zákonného samosudcu. Ak zákonná sudkyňa dospela k inému, opačnému právnomu názoru, bolo nevyhnutným v záujme ochrany základných práv strán trestného konania (teda aj sťažovateľky), tento názor primerane odôvodniť (aj keď nie nevyhnutne v trestnom rozkaze, ktorý odôvodnenie neobsahuje) a dať týmto stranám trestného konania možnosť, ak o to prejavia náležitý záujem, oboznámiť sa dôvodmi takéhoto postupu, a to aj vzhľadom na potrebu vylúčenia akéhokoľvek podozrenia zo svojvôle. Z ústavným súdom vyžiadaného na vec sa vzťahujúceho trestného spisu nevyplýva, ako sa zákonná sudkyňa vysporiadala s otázkou avizovaného nariadenia hlavného pojednávania, ktoré už bolo stranám trestného

konania predpovedané priamo výrokom uznesenia okresného súdu z 5. apríla 2016, pritom legitímnym očakávaním, okrem iných aj sťažovateľky, bolo zo strany okresného súdu ozrejmiť dôvody iného ako Trestným poriadkom predpokladaného postupu.

46. Pretože v trestnom spise okresného súdu absentuje adekvátne preukázanie zákonnosti postupu samosudkyne okresného súdu v súvislosti s vydaním neskoršieho trestného rozkazu, javí sa jej ďalší postup ako nie súladný s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku. Uvedené konštatovanie potom privádza ústavný súd k záveru, že pri dodržaní zákonne súladného postupu by k vydaniu trestného rozkazu z 15. augusta 2017 nemohlo vôbec dôjsť. Preto ak sa čo i len jeden jeho výrok dotýka práv sťažovateľky a jej uplatnených právnych nárokov, potom jeho vydaním došlo k zásahu aj do jej základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

47. Sťažovateľkou nie celkom bez významu prezentovaná okolnosť, že skutočne na základe tých istých dôkazov došlo zo strany okresného súdu bez zjavnej príčiny a jej prípadného ozrejmenia k zmene nazerania na spôsob, akým bolo potrebné rozhodnúť o uplatnenom nároku na náhradu škody, ústavný súd už nepovažoval za potrebné bližšie preskúmať.

48. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že okresný súd trestným rozkazom sp. zn. 4 T 66/2015 z 15. augusta 2017 a postupom, ktorý jeho vydaniu predchádzal, porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.

49. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

50. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Ústavný súd zruší aj iný zásah, ktorým sa porušilo základné právo alebo sloboda, ak to pripúšťa povaha tohto iného zásahu.

51. S ohľadom na skutočnosť, že ústavný súd sťažnosti v časti požiadavky vyslovenia porušenia základného práva vyhovel a rozhodol, že okresný súd napadnutým rozhodnutím porušil základné právo sťažovateľky zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, náležalo rozhodnúť aj v zmysle ustanovení čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Sťažovateľka požadovala neskorší trestný rozkaz zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na opätovné konanie a rozhodnutie.

52. Keďže sťažovateľky ako poškodenej v trestnom konaní sa bezprostredne týkal len výrok napadnutého trestného rozkazu o náhrade škody, ústavný súd skúmal možnosť prípadného zrušenia neskoršieho rozhodnutia iba v časti tohto výroku, keďže zrušením rozhodnutia ako celku by bol nepochybne dotknutý aj obvinený, ktorý s jeho závermi zrejme súhlasil, pretože proti nemu opravný prostriedok nepodal.

53. S prihliadnutím na dôvody, ktoré viedli ústavný súd k vysloveniu porušenia práv sťažovateľky, však neprichádzalo do úvahy zrušenie napadnutého rozhodnutia iba v časti výroku o náhrade škody, keďže zosúladenie tohto výroku s ústavou a zákonom (Trestným poriadkom) jeho „výmenou“ za iný v rámci tohto trestného rozkazu nie je z hľadiska

stanoveného trestného procesu akceptovateľné a bolo by v rozpore s podstatou záverov tohto nálezu.

54. Ústavnému súdu preto neostávalo iné, iba napadnutý trestný rozkaz okresného súdu sp. zn. 4 T 66/2015 z 15. augusta 2017 a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke zrušiť ako celok a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku tohto nálezu).

55. Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

56. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

57. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

58. Sťažovateľka sa domáhala priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 500 €.

59. S prihliadnutím na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že vyslovenie porušenia základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj zrušenie napadnutého rozhodnutia okresného súdu a vrátenie mu veci na ďalšie konanie je pre sťažovateľku dostatočným zavŕšením poskytnutia ústavnoprávnej ochrany, preto požiadavke sťažovateľky priznať jej finančné zadosťučinenie nevyhovelo (bod 4 výroku tohto nálezu).

60. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

61. Ústavný súd podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol aj o úhrade trov konania, ktoré sťažovateľke vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním a ktoré právny zástupca sťažovateľky vyčíslil v sume 312,34 €.

62. Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2016, ktorá bola 884 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2017. Úhradu priznal sťažovateľke za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie písomnej sťažnosti ústavnému súdu; za stanovisko k vyjadreniu okresného súdu si právny zástupca sťažovateľky trovy neuplatnil) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za každý úkon po 147,33 € [1/6 výpočtového základu (§ 11 ods. 3 vyhlášky)], čo spolu s paušálnou náhradou niektorých hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby v sume po 8,84 € [1/100 výpočtového základu (§ 16 ods. 3 vyhlášky)] predstavuje sumu 312,34 €.

63. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 3 výroku nálezu).

64. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.